

GEMEENTE OLDEBROEK

gemeentelijk monument
B&W-besluit 17 februari 2009
nummer 42183

straat + huisnummer	:	Stationsweg 136
postcode + plaats	:	8091 AG WEZEP
naam object	:	n.v.t.
kadastrale aanduiding	:	gemeente Oldebroek, sectie F, nr. 2473
bescherming	:	gemeentelijk monument
registratienummer	:	GM2009.049
oorspronkelijke functie	:	woonhuis
huidige functie	:	woonhuis
bouwjaar	:	1962
architect	:	J.C. Rietveld
bouwstijl	:	naoorlogs modernisme
beschrijver	:	Gelders Genootschap, drs. M. Kuper
datum beschrijving	:	29 september 2008
beschrijving vastgesteld	:	17 februari 2009
datum foto's	:	19 september 2008
bronnen	:	Paul Salomons, Simone Doorman, <i>Jan Rietveld</i> , Rotterdam 1990; H. van Ulsen

Typering

In een bostuin gelegen vrijstaand, eenlaags WOONHUIS (1962) type bungalow, in de stijl van het naoorlogs modernisme, opgetrokken in machinale handvormstenen in wildverband gemetseld met bol geklopte voeg, onder plat dak gedekt.

Historie en ligging

Het in 1962 in opdracht van het echtpaar Van Ulsen-Steenkamer gebouwd, vrijstaand woonhuis met inpandige garage (nu atelier) is ontworpen door Jan Rietveld (1919-1986). De keuze voor de architect geschiedde op aanbeveling van zoon Henk van Ulsen die Jan Rietveld had leren kennen via vrienden (en eveneens opdrachtgevers van een Jan Rietveldhuis): het echtpaar Landshoff-Berrety. Het woonhuis, dat met een inhoud van 350 m³ tot een van de kleinste woonhuizen in het oeuvre van de architect kan worden gerekend, typeert met enkele karakteristieke eigenschappen Jan Rietvelds ontwerpvoorstellen zoals diens preoccupatie met de ruimtelijke werking van architectuur die zich manifesteert in de overgang tussen binnen- en buitenruimte (de terugliggende entree, het naar het exterieur doortrekken van de houten strokenbetimmering van de plafonds, de glazen pui met aansluitend terras) en in het huis, in de niveauverschillen en de gelijke interieurafwerving van de gekoppelde ruimtes. Een ander kenmerk van Jan Rietvelds woningarchitectuur is de focus (door afmeting, vormgeving en plaatsing) op de stookplaats.

In 1994 is het woonhuis in opdracht van eigenaar Henk van Ulsen door architect Mart van Schijndel (1943-1999) gerenoveerd en verbouwd. "Moet Rietveld blijven of mag ik mijn gang gaan?", vroeg Van Schijndel voor de aanvaarding van de opdracht. Rietveld moest blijven en Van Schijndel realiseerde met respect voor het ontwerp de verbouwing; de maatvoering en het oorspronkelijke materiaalgebruik nauwgezet volgend. De indeling van de bungalow bleef gehandhaafd; de wijzigingen betreffen in hoofdzaak het uitbreiden van de keuken en het aanbouwen van een bijkeuken/berging, en de verbouwing van de garage tot atelier waarbij zowel de garagedeuren als een van de zijmuren zijn vervangen door glaspuien van vloer tot plafond. Als eerbetoon aan Jan Rietvelds vader, de architect Gerrit Rietveld en met een knipoog naar diens hoekoplossing van twee ramen zonder middenstijl op de woonverdieping van het Rietveld Schröderhuis plaatste Van Schijndel op de hoek van de garage onder het royale overstek, twee deuren die bij de opening de hoek doen oplossen.

Bij de verbouwing in 1994 zijn de radiatoren vervangen door convectieputten en is het gehele pand voorzien van nieuwe kozijnen met dubbel glasramen. Van Schijndel maakte tevens een kleurontwerp voor het houtwerk binnen wat neerkomt op een overwegend gebruik van grijs gecombineerd met roze.

De bungalow is gelegen in een bostuin direct grenzend aan het waterwingebied Wezepsche Heide. In de enigszins geaccidenteerde bostuin leidt een pad bestraat in een patroon van 3x3 grijze stoeptegels omkaderd door bakstenen naar de entree; het pad telt enkele luie treden om de glooiing van het terrein te ondervangen. Eenzelfde bestratingpatroon is gebruikt voor het terras dat in 1994 met 1/3 van de oorspronkelijke afmetingen is uitgebreid.

Plattegrond en opbouw

Het woonhuis (type bungalow) heeft een kruisvormige plattegrond gevormd door een strook waarin zich de woonkamer, twee slaapkamers en de badkamer bevinden en die loodrecht wordt doorsneden door een strook die de hal, keuken en thans ook de bijkeuken en het atelier bevat. De bungalow telt een bouwlaag onder plat dak en is opgebouwd uit twee rechthoekige bouwvolumes van ongelijke hoogte, waarvan het hoogste orthogonaal wordt doorsneden door het lagere volume. Op het snijpunt markeert een brede, bakstenen schoorsteen de inwendige, centrale plaats in het huis van de open haard. De gevels zijn opgetrokken in

wildverband metselwerk van machinale handvormstenen met bol geklopte voeg. Het platte dak wordt aan het oog onttrokken door geprotonceerde boeiboorden van drie planken hoog

afgesloten met een omgaande zinken daktrim, die het horizontale karakter van de bouwmassa benadrukken. Het dak kent een royaal overstek aan de oost- en zuidzijde ter plaatse van de ruimte waarin zich thans het atelier bevindt.

Tussen de gevelbeëindiging en boeiboorden ligt het metselwerk iets verdiept om de optische zwaarte van het dak te matigen. De oorspronkelijke, uniform doorgevoerde, lichte kleurstelling van het houtwerk deed in dat opzicht meer recht aan het architectonische concept dan het huidige kleurengamma (donkerblauw voor de boeiboorden en houtkleur voor de buitendeuren die in 1994 zijn geplaatst). In de gevel van de in 1994 aangebouwde bijkeuken/berging is een natuurstenen gevelsteen gemetseld.

Gevels

Vanwege het uitgestrekte kruisvormige grondvlak is, de omtrek van het woonhuis volgend, een beschrijving per gevelvlak met de wijzers van de klok mee, het duidelijkst. Uiterst rechts in de oostgevel, terugwijkend in het gevelvlak, bevindt zich de overdekte entree bestaande uit een dubbele glasdeur. Links naast de entree zijn in een rechthoekig patroon in het metselwerk vier uitsparingen gemaakt waarachter het wc-raam, met links daarvan een in 1994 aangebracht rechthoekig venster over bijna de volledige gevelhoogte; de rest van de gevel is blind. Linksom de hoek van het blinde geveldeel wijkt de gevel terug. Onder een groot overstek ligt, op het oosten, thans een geheel glazen pui met op de linkerhoek een glasdeur. Het overstek is evenals de glasdeur om de hoek omgezet in de zuidgevel. Het dak en overstek worden gedragen door twee in het zicht gelaten stalen liggers met H-profiel.

Links van de in 1994 geplaatste glasdeur zit thans een tweedelige glaspui, waarnaast een risalerend, blind, geveldeel dat een haakse hoek vormt met de hogere gevelmuur waarachter de woonkamer ligt. Deze gevel bestaat uit een driedelige glaspui over de volle hoogte van de gevel met twee vierkante vensters met bovenlichten en links daarvan een dubbele glasdeur met bovenlicht. Over de breedte van de glaspui ligt een (in 1994 uitgebreid) terras dat deels wordt afgescheiden van de tuin door een gemetselde bakstenen bloembak van circa 50 cm hoog die loodrecht op de gevel staat. De linkerhelft van de gevel telt een vierkant venster onder rollaag met een onderdorpel van gebakken tegels.

Linksom de hoek ligt overdekt, want terugwijkend in het gevelvlak, een venster van vloer tot plafond met bovenlicht met links daarvan een glasdeur met bovenlicht. In het linkerdeel van deze zuidgevel zijn in een rechthoekig patroon vier uitsparingen in het metselwerk waarachter het badkamerraam. Links de hoek om ligt de westgevel met, onder rollaag, een tweedelig horizontaal strookvenster met in het rechterdeel een raam en een onderdorpel van gebakken tegels (de betonnen latei boven deze vensteropening is in het binnenspouwblad zichtbaar gelaten).

De gevel vormt een haakse hoek met de lagere gevel waarachter de keuken ligt. Uiterst rechts in deze gevel zit onder rollaag een tweedelig keukenvenster waarvan het rechterdeel een draairaam is, met een onderdorpel van gebakken tegels. De oorspronkelijke gevel eindigt bij een dillitatievoeg die de overgang naar de aanbouw uit 1994 markeert. Linksom de hoek is de gevel van de aanbouw blind, er lopen twee pvc-hemelwaterafvoeren.

Om de hoek ligt, op het noorden, de gevel die in 1994 is vernieuwd. In de rechterhelft is tijdens de verbouwing de genoemde gevelsteen gemetseld, waarnaast de glasdeur van de bijkeuken/berging. Het linkerdeel van de gevel bevat een kozijn van vloer tot plafond met vierkant venster en een glasdeur. De gevel vormt een haakse hoek met de aansluitende hogere gevel die een vierkant venster telt onder rollaag met een onderdorpel van gebakken tegels. Links om de hoek ligt tussen twee buitenmuren een glazen pui geklemd bestaande uit een groot vierkant venster waarboven een bovenlicht en met aan weerszijden glasdeuren waarboven bovenlichten. Om de hoek links – weer aan de voorzijde van het huis – zit een vierkant venster onder rollaag en met een onderdorpel van gebakken tegels. Deze gevel eindigt orthogonaal op de hogere gevel waarin zich de entree bevindt.

Interieur

Het interieur is grotendeels authentiek met onder andere de originele parketvloeren en houten strokenplafonds, de schoon metselwerkmuren en de koofverlichting van tl-buizen boven de glaspui in de woonkamer. Het hoogteverschil van de twee snijdende bouwvolumes is in het interieur zichtbaar in het onderscheid tussen de hogere woonruimte en de overige, lagere ruimtes in het huis. De ruimtes die in hetzelfde hoge bouwvolume als de woonruimte zijn gesitueerd hebben een 20 cm verhoogd vloerniveau; de diagonaal geplaatste treden die vanuit de woonkamer toegang bieden tot deze ruimtes vormen een speels element in het interieur. Opvallend is de imposante stookplaats met openhaard die zich op het kruispunt van de twee vleugels bevindt. De schoorsteenmantel is van grindbeton en de boezem van in stapelverband gemetselde bakstenen.

Reden van plaatsing

Het pand Stationsweg 136 is van architectonische waarde:

- als een gaaf bewaard voorbeeld van een woonhuis in de stijl van het naoorlogs modernisme getypeerd enerzijds door de rechthoekige bouwvolumes met plat dak en de grote glasoppervlakken en anderzijds door het concept van de ruimtewerking, de openheid en de dynamische samenhang tussen de verschillende ruimtes – als erfenis van het vooroorlogs modernisme -, gecombineerd met de specifieke kenmerken van de jaren vijftig en zestig van de twintigste eeuw zoals de materiaalesthetiek (handvormstenen, voegwerk en de houten strokenplafonds);
- vanwege de overzichtelijke plattegrond, de rustige maatvoering, het evenwichtige lijnenspel en de ingetogen detaillering;
- als een typisch woonhuis van architect Jan Rietveld met als specifieke kenmerken het verenigen van de orthogonale lijn met de diagonaal en het toekennen van de bijzondere plaats aan de open hard als een los element in de ruimte.

Daarnaast is het pand:

- van cultuurhistorische waarde als het ouderlijk huis van acteur Henk van Ulsen, dat in 1962 op diens aanbeveling door Jan Rietveld is gebouwd en ruim dertig jaar later op Van Ulsens verzoek door Mart van Schijndel is gerenoveerd en verbouwd met achtung voor het originele architectonische concept maar toch herkenbaar overeenstemmend met Van Schijndels eigen visie.